

Informace o rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci Goodwin proti Spojenému království ze dne 27. března 1996

Dne 27. března 1996 vyhlásil předseda Evropského soudu pro lidská práva v Paláci lidských práv ve Štrasburku rozsudek ve věci Goodwin proti Spojenému království. 1)

Soud rozhodoval ve velkém senátu složeném z následujících soudců:

R. Ryssdal, předseda (Norsko),
R. Bernhardt (Německo),
Thór Vilhjálmsson (Island),
F. Matscher (Rakousko),
B. Walsh (Irsko),
C. Russo (Itálie),
A. Spielmann (Lucembursko),
J. De Meyer (Belgie),
N. Valtcos (Řecko),
E. Palm (Švédsko),
F. Bigi (San Marino),
J. Freeland (Spojené království),
A. B. Baka (Maďarsko),
D. Gotchev (Bulharsko),
B. Repík (Slovensko),
P. Jambrek (Slovinsko),
P. Küris (Litva),
U. Löhmus (Estonsko).

Stěžovatelem je státní příslušník Spojené království, pan William Goodwin, povoláním novinář.

V srpnu 1989 nastoupil ke stáži v novinách The Engineer. 2. 11. 1989 mu jedna osoba spontánně telefonicky poskytla informace o svévoli Tetra, která se nacházela ve finančních potížích. 7. 11. W. Goodwin společností telefonoval, aby si informace ověřil. Poté připravil návrh článku, který měl být publikován v The Engineer.

Tetra 7. 11. požádala High Court o vydání prozatímního příkazu (ex parte interim injunction), kterým by bylo publikování článku zakázáno. Informace o finančních potížích podle Tetry pocházely z důvěrného návrhu plánu rozvoje společnosti, který se ztratil 1. 11. 1989. Soudní příkaz byl vydán v den podání žádosti a 16. 11. o něm byly informovány všechny britské noviny a časopisy.

22. 11. 1989 High Court na návrh Tetry vydal nařízení (order), kterým W. Goodwina vyzval k předložení jeho poznámek za účelem odhalení identity informátora, proti němuž Tetra chtěla zahájit řízení.

12. 12. 1989 odvolací soud (Court of Appeal) zamítl Goodwinovo odvolání proti nařízení, avšak povolil mu podat stížnost Sněmovně Lordů (House of Lords). Ta ji 4. 4. 1990 zamítl s odůvodněním, že nařízení mající za cíl odhalení informátora bylo vydáno především pro nebezpečí vážné újmy, kterou by Tetra mohla zveřejněním příslušných informací utrpět, pokud jde o její ekonomickou situaci a, v důsledku toho, o existenční prostředky jejích zaměstnanců.

Vzhledem k tomu, že W. Goodwin odmítl své poznámky předložit, High Court ho 10. 4. 1990 odsoudil k pokutě 5 000 liber pro pohrdání soudem (contempt of court).

W. Goodwin 27. 9. 1990 podal stížnost Evropské komisi pro lidská práva. Uvedl v ní, že nařízení, kterým byl vyzván k odhalení zdroje svých informací, a následné udělení pokuty pro neuposlechnutí představují porušení čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Komise 7. 9. 1993 stížnost přijala. 1. 3. 1994 dospěla poměrem hlasů jedenáct ku šesti k závěru, že čl. 10 byl porušen. Poté stížnost postoupila Evropskému soudu pro lidská práva.

Čl. 10. Úmluvy zní:

"1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společností.

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci."

Vzhledem k tomu, že vláda nepopírala, že v daném případě došlo k zásahu do práva na svobodu projevu, zabýval se Soud pouze otázkou, zda byl tento zásah v souladu s odst. 2 čl. 10.

Podle Soudu je ochrana novinářských zdrojů jedním z úhelných kamenů svobody tisku. Absence této ochrany by mohla zmíněné zdroje odradit od pomoci tisku při informování veřejnosti o závažných otázkách. Vzhledem k významu, jaký má ochrana novinářských zdrojů pro svobodu tisku v demokratické společnosti, může být soudní nařízení na odhalení zdroje slučitelné s čl. 10 Úmluvy, jen pokud převažují požadavky veřejného zájmu.

Odůvodnění nařízení musí být posuzováno v celkovém rámci řízení. Nařízení mělo z velké části stejný cíl jako předchozí prozatímní zákaz publikace, tj. zabránit šíření důvěrných informací o plánu Tetry. Tento zákaz skutečně úniku informací do tisku zabránil. Proto se Soud domnívá, že vydání následného nařízení, pokud jde o cíl posílit původní zákaz, představuje nadbytečné omezení svobody tisku, nedostatečně opodstatněné z pohledu odst. 2 čl. 10.

Pokud jde o další cíle nařízení, Soud neshledává zájmy Tetry - eliminovat další aspekty hrozby úniku informací zahájením řízení proti jejich zdroji, získat náhradu škody a odhalit neloajálního zaměstnance - převažující nad zájmem všeobecným, kterým je ochrana novinářských zdrojů.

Nařízení podle Soudu nebylo přiměřeným prostředkem pro dosažení cíle stanoveného zákonem. Nařízení ani pokutu Soud v daném případě nepovažuje za "nezbytné v demokratické společnosti". Tato opatření tedy porušila právo na svobodu projevu garantovanou čl. 10 Úmluvy.

Čl. 50 Úmluvy zní:

"Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření soudního nebo každého jiného orgánu Vysoké smluvní strany je zcela nebo částečně v rozporu se závazky vyplývajícími z této Úmluvy a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje je částečné odstranění důsledků takového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přízná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění."

Stěžovatel na základě čl. 50 požádal Soud, aby mu přiznal finanční odškodnění ve výši 15 000 liber za újmu utrpěnou v souvislosti s úzkostí a zmatkem, kterým byl vystaven během řízení. Dále

požádal o proplacení 49 500 liber za soudní výlohy.

Soud rozhodl

- 1) deseti hlasy proti sedmi, že čl. 10 Úmluvy byl porušen,
- 2) jednomyslně, že tento rozsudek sám o sobě představuje dostatečné spravedlivé zadostiučinění ve smyslu čl. 50 Úmluvy ,
- 3) jednomyslně, že žalovaný stát musí stěžovateli do tří měsíců vyplatit 37 595,50 liber za soudní výlohy,
- 4) jednomyslně, že žádost o další spravedlivé zadostiučinění se zamítá.

K rozsudku bylo připojeno

- a) nesouhlasné stanovisko soudců R. Ryssdala, R. Bernhardta, Thór Vilhjálmssona, F. Matschera, B. Walshe, J. Freeland a A. B. Baky,
- b) doplňující nesouhlasné stanovisko soudce B. Walshe,
- c) doplňující souhlasné stanovisko soudce J. De Mayera.

Zpracoval a přeložil JUDr. Karel Jungwiert

- 1) Úplné znění rozsudku je publikováno ve Sbírce rozsudků a rozhodnutí Soudu, 1996.